

Список літератури

1. Лозанський В. Правове забезпечення екологічного управління в Україні та перспективи його покращення / В. Лозанський // Право України. – 2007. – №9. – С.79-81
2. Кремер Л. Экологическое право Европейского союза / Кремер Людвиг, Винтер Герд; [отв. ред. проф. О.Л. Дубовик]. – М.: Городец, 2007. – 144 с.
3. Васюта О.А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального виміру. – Тернопіль: «Гал-друк», 2001. – С. 227-228
4. Устойчивое развитие: ресурсы России / [под общ. Ред. Н.П. Лаверова]. – М.: Изд.центр РХТУ им. Менделеева, 2004. – 212 с.
5. www.delukr.ek.europa.eu

*СИТНИК Олена Володимирівна
магістрант*

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

У сучасних умовах збільшується кількість і зростає інтенсивність фізичних, енергетичних, хімічних, токсичних, радіаційних та інших факторів, що здатні безпосередньо або опосередковано впливати на організм людини і викликати генетичні, токсикологічні, алергічні, нервово-ендокринні, психо-вегетативні та інші порушення в організмі людини. Інтенсивний вплив на людину екстремальних факторів зовнішнього середовища, що мають екологічне значення, електромагнітних полів, змін біосфери, клімату та інших, призводить до виникнення передхворобливих станів і зміни картини хвороб. У екологічно несприятливих районах спостерігається зниження рівня здоров'я населення та підвищення рівня захворюваності онкологічними, інфекційними та іншими хворобами, також, частково, спостерігаються епідемії та епізоотії, підвищується відсоток мертвонароджених та новонароджених з каліцтвами. Екологічна криза носить глобальний характер, і серед його причин не останню роль зіграла ідеологія. Одним з реальних шляхів подолання конфлікту між людиною і природою є екологізація мислення. Міжнародне співтовариство вже не одне десятиліття працює над проблемою забезпечення сприятливих умов для природи і людини нашої планети. Суттю екологізації мислення є розуміння обмеженості ресурсів Землі, внаслідок чого розвиток цивілізації має йти

шляхом задоволення тих же або великих потреб за умови заощадження природного середовища та нанесення меншої шкоди здоров'ю нинішнього і майбутніх поколінь. Подолання екологічної кризи антропогенного походження можливо тільки при плановому розвитку народного господарства, удосконалення законодавчих актів, спрямованих на регулювання відносин людини і суспільства до природних ресурсів і навколишнього середовища. Основне завдання екологічного законодавства - регулювання правовідносин у сфері охорони, використання та відновлення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, попередження та ліквідація негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, природних комплексів та об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Принцип екологічної безпеки охоплює всі сфери взаємодії держави в загально-планетарному масштабі, бо проблеми взаємовідносин людини і природи можуть бути успішно вирішені тільки в комплексі, в єдиній зв'язку з проблемі миру і безпеки, економічного і соціального розвитку. Принцип екологічної безпеки з усього комплексу питань охорони навколишнього середовища виокремлює головне - однією з умов виживання людства є недопущення екоспазма. Він вказує на прямий зв'язок між охороною довкілля та міжнародною безпекою. Екологічна безпека - один з головних компонентів міжнародної безпеки, що визнано міжнародним співтовариством у відповідних резолюціях Генеральної Асамблеї ООН від 5 грудня 1986 і 7 грудня 1987

Юридичний зміст принципу екологічної безпеки полягає в обов'язку держав здійснювати свою діяльність таким чином, щоб виключити в інтересах забезпечення міжнародної безпеки посилення вплив екологічних стресів на локальному, національному, регіональному та глобальному рівнях. Міжнародна екологічна безпека припускає такий стан міжнародних відносин, при якому забезпечуються збереження, раціональне використання, відтворення і підвищення якості навколишнього середовища. Будь-яка національна діяльність держав та їх органів у Світовому океані, будь-яких районах нашої

планети, на Місяці, в космічному просторі повинна здійснюватися таким чином, щоб виключити нанесення збитку не тільки іншим державам, але і всьому міжнародному співтовариству в цілому. Можна вважати, що ці зобов'язання держав являють собою зобов'язання *erga omnes*.

Комплексний характер концепції всеосяжної системи міжнародної безпеки, висунутої СРСР та іншими соціалістичними країнами, передбачає об'єднання зусиль держав і на екологічному напрямку. Основні положення концепції міжнародної екологічної безпеки сформульовані в Комюніке Берлінської наради Постійного консультативного комітету країн-членів Організації Варшавського Договору (1987 р, травень). Взаємозв'язок екологічної та безпеки переконливо показана в статті М. С. Горбачова «Реальність і гарантії безпечного світу» (1) і його виступі в Мурманську, де висунуто цілий ряд ініціатив, спрямованих на вирішення назрілих питань екологічної безпеки та співробітництва в Арктиці, реалізація яких сприяла б оздоровленні загальної обстановки в цьому важливому регіоні світу.

На формування принципу екологічної безпеки вплинули як основні принципи міжнародного права, так і спеціальні принципи різних галузей міжнародного права. З основних принципів в першу чергу відзначимо принцип роззброєння, який відіграє вирішальну роль у механізмі міжнародно-правового регулювання охорони екологічної рівноваги нашої планети насамперед тому, що в позитивному праві є цілий ряд установлень в області обмеження гонки озброєнь, роззброєння, (2) мають безпосереднє відношення до глобальної екологічної проблеми. Як приклад впливу спеціальних принципів можна вказати на принципи неспричинення шкоди території інших держав, охорони та раціонального використання живих ресурсів моря та ін. Немаловажне значення в становленні принципу екологічної безпеки зіграли деякі резолюції Генеральної Асамблеї ООН (наприклад, резолюції Генеральної Асамблеї ООН 1 629 (XVI) від 27 жовтня 1961 р 1 803 (XVII) від 14 грудня 1962р., 2 398 (XXIII) від 3 грудня 1968 р +2414 (XXIII) від 17 грудня 1968 р +2467 (XXIII) від 21 грудня 1968 р +2565 (XXIV) від 13 грудня 1969 р +2849 (XXVI) від 22

грудня 1971 р 2934 (XXVII) від 7 грудня 1972, 2997 (XXVII) від 15 грудня 1972 г, та ін.).

Міжнародна практика повсякчас іде по шляху посилення вимог міжнародно-правових норм, що регламентують охорону морських екосистем від забруднення. Так, в Паризькому «Меморандумі про домовленість щодо державного контролю в портах з метою імплементації цілої низки угод з питань морського права» від 26 січня 1982 року, що встановив систему контролю за відповідністю всіх іноземних торгових суден нормам, що містяться в міжнародних договорах, закріплено положення про поширення його на морські судна що не беруть участь держав. Причому тільки в 1982-1983 рр. морськими властями 14 держав були піддані інспектуванню 8838 судів 109 країн. З них 271 судно, як не відповідає вимогам Протоколів 1978 до Міжнародної конвенції по запобіганню забруднення з суден 1973 р Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. та ін. було задержано.⁽³⁾ Однак прискіпливий контроль не повинен бути інструментом втручання у внутрішні справи держав, порушувати основоположні принципи сучасного міжнародного права.

Одним з важливих правових засобів забезпечення охорони навколишнього середовища від забруднення виступають багатосторонні угоди регіонального типу (Договір про Антарктику 1959 р Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980, Гельсінські угоди 1975 р.). Значення цих актів виходить за рамки одного регіону і має, як пише В. Я. Суворова, «універсальний ефект» . Особливо наочно це видно на прикладі Заключного акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р По-перше, відповідно до принципам європейського процесу, основи якого закладені в Заключному акті, можуть будуватися відносини між усіма державами. По-друге, ті нові принципи, які проголошені в Заключному акті, вже стали набувати універсальний характер. Прикладом може служити принцип непорушності кордонів, якого в якості самостійного немає ні в Статуті ООН, ні в Декларації про принципи міжнародного права 1970 р. По-третє, багато держав закріпили проголошені в Заключному акті принципи в своїх конституціях. Так

в Конституції України принцип екологічної безпеки закріплений статті 16, в якій закріплено, що забезпечення екологічної безпеки покладається на державу і я читаю, що абсолютно дана стаття знаходиться однією з перших і зайняла місце в першому розділі.

Список використаних джерел

1. Детально о содержании принципа разоружения см.: Богданов О. В. 1) Международно-правовые проблемы разоружения. М., 1979. С. 154—169; 2) Запрещение оружия массового уничтожения.
2. Мешера В. Ф. Некоторые вопросы применения многостороннего договора к морским судам не участвующих государств // Советское государство и право. 1986. № 7. С. 126
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду ООН від 26.06.1945
4. Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980р.
5. Гельсінські угоди 1975 р.
6. Меморандум про домовленість щодо державного контролю в портах з метою імплементації цілої низки угод з питань морського права від 26 січня 1982 р
7. Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.